

Василинець М.М.

Характеристика захворювань кульшового суглоба в дорослого населення Закарпатської області

Ужгородський національний університет,
м. Ужгород, Україна

Vasylynets M.M.

Characteristics of hip joint diseases in the adult population of Transcarpathian region

Uzhhorod National University,
Uzhhorod, Ukraine

vasilinecmikhail@gmail.com

Вступ

Деструктивні захворювання та травматологічні ушкодження є патологією кульшових суглобів, які характеризуються поступовим чи гострим зниженням функцій суглоба [1–3]. Ці хвороби та пошкодження негативно впливають на якість життя людей, обмежуючи їхню фізичну активність та спричинюючи біль та дискомфорт [4; 5]. Вони мають значне поширення в тому числі серед населення працездатного віку [6]. При цьому необхідно зазначити, що важливе місце у лікуванні зазначеної патології посідає ендопротезування та фізична реабілітація [7–9].

Мета дослідження – проаналізувати показники захворюваності та поширеності хвороб кульшового суглоба, за яких необхідна реконструктивна хірургічна допомога.

Об'єкт і методи дослідження

Об'єктом дослідження є дані галузевої статистичної звітності по Закарпатській області за 2020–2022 роки. У роботі використано такі методи: медико-статистичний та структурно-логічного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення

На початку дослідження нами було досліджено показники захворюваності дорослого населення Закарпатської області на коксартроз кульшового суглоба за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 1.

Аналіз наведених в табл. 1 статистичних даних вказує на те, що за роки дослідження показник захворюваності дорослого населення Закарпатської області на коксартроз кульшового суглоба зріс із 106,1 до 131,3 на 10 тис. дорослого населення і склав 12 571 випадки. Збільшення цього показника зареєстровано на всіх адміністративних територіях області. При цьому в 2022 році в межах адміністративних територій гранична різниця показника склала 1,46 раза: від 199,7 у Хустському районі до 291,7 в Ужгородському районі.

Далі було досліджено показники захворюваності дорослого населення Закарпатської області на перелом шийки стегнової кістки за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 2.

Аналіз наведених в табл. 2 статистичних даних вказує на те, що показник захворюваності дорослого населення Закарпатської області на перелом шийки

Таблиця 1

Захворюваність дорослого населення Закарпатської області на коксартроз кульшового суглоба, 2020–2022 рр.

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	10159	106,1	11646	121,7	12571	131,3
м. Ужгород	1254	138,1	1648	181,5	1896	208,9
Райони						
Берігівський	985	170,9	1500	260,2	1600	271,6
Мукачівський	1365	95,4	1612	112,6	1751	122,4
Рахівський	1810	264,2	1830	267,1	1940	283,2
Тячевський	1415	106,1	1516	113,7	1624	121,8
Ужгородський	1610	258,0	1710	274,1	1810	291,7
Хустський	1720	177,0	1830	188,4	1940	199,7

**Захворюваність дорослого населення Закарпатської області
на перелом шийки стегнової кістки, 2020–2022 рр.**

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	300	3,1	338	3,5	378	3,9
м. Ужгород	50	5,5	75	5,6	95	5,8
Райони						
Берігівський	35	6,07	38	6,09	49	7,1
Мукачівський	48	3,3	50	3,4	52	3,5
Рахівський	42	6,1	46	6,4	40	6,8
Тячевський	31	2,3	35	2,4	38	2,7
Ужгородський	42	6,7	44	6,4	56	6,6
Хустський	52	5,3	50	5,6	61	5,7

стегнової кістки за роки дослідження мав тенденцію до зростання і в 2022 році склав 3,9 у розрахунку на 10 тис. дорослого населення (378 випадків) із його зростанням на всіх адміністративних територіях області. При цьому в 2022 році зареєстрований показник захворюваності дорослого населення Закарпатської області на перелом шийки стегнової кістки в розрізі адміністративних територій області відрізнявся в 2,63 раза: від 2,7 у Тячевському районі до 7,1 у розрахунку на 10 тис. дорослого населення в Берігівському районі. У м. Ужгород цей показник склав 5,8 (95 випадків) у розрахунку на 10 тис. дорослого населення.

Наступним кроком дослідження було вивчення статистичних даних щодо показників захворюваності дорослого населення Закарпатської області на посттравматичний артроз кульшового суглоба, за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 3.

Проведений аналіз наведених в табл. 3 статистичних даних вказує на те, що за період дослідження показник зареєстрованої захворюваності дорослого населення Закарпатської області на посттравматичний артроз кульшового суглоба мав тенденцію до зростання і в 2022 році склав 3,8 (385 випадків) у розрахунку на 10 тис. дорослого населення. Зростання вказаного показника зареєстровано на всіх адміністративних

територіях області, крім Рахівського району, де він мав тенденцію до скорочення.

У 2022 році гранична різниця показника в розрізі адміністративних територій області склала 2,16 раза: від 3,2 у Тячевському до 6,9 у Берігівському районі. У м. Ужгород зареєстровано найвищий показник в області – 7,2 (74 випадки) в розрахунку на 10 тис. дорослого населення.

Далі вивчалися статистичні показники щодо показників захворюваності дорослого населення Закарпатської області на остеонекроз (асептичний або аваскулярний некроз) головки стегнової кістки кульшового суглоба за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 4.

Проведений аналіз наведених в табл. 4 статистичних даних вказує на те, що зареєстрована захворюваність дорослого населення Закарпатської області на остеонекроз (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки кульшового суглоба зростає в .. рази і в 2022 році склала 4,4 (420 випадків) у розрахунку на 10 тис. дорослого населення. Зростання показника зареєстровано на всіх адміністративних територіях області з найбільшим рівнем в Ужгородському (2,85 раза) та Тячевському (4,0 раза) районах.

У 2022 році в межах адміністративних територій області показник коливається і відрізняється у 2,06

Таблиця 3

Захворюваність дорослого населення Закарпатської області на посттравматичний артроз кульшового суглоба, 2020–2022 рр.

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	300	3,1	350	3,6	385	3,8
м. Ужгород	62	6,8	68	6,9	74	7,2
Райони						
Берігівський	36	6,2	55	6,8	59	6,9
Мукачівський	42	2,9	52	3,1	56	3,4
Рахівський	44	6,4	41	6,1	42	6,1
Тячевський	35	2,6	48	3,1	51	3,2
Ужгородський	28	4,5	41	4,7	45	4,8
Хустський	53	5,4	55	5,5	58	5,6

Захворюваність дорослого населення Закарпатської області на остеонекроз (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки кульшового суглоба, 2020–2022 рр.

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	200	2,1	229	2,3	420	4,4
м. Ужгород	42	4,6	48	5,2	54	5,9
Райони						
Берігівський	31	5,4	30	5,1	55	9,5
Мукачівський	21	1,2	31	2,2	68	4,7
Рахівський	35	5,1	37	5,2	57	7,1
Тячевський	25	1,2	28	1,8	64	4,8
Ужгородський	21	3,4	25	3,5	61	9,7
Хустський	25	2,6	30	3	61	6,2

раза: від 4,7 в Мукачівському до 9,7 в Ужгородському районах.

Далі було досліджено показники поширеності серед дорослого населення Закарпатської області остеонекрозу (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки кульшового суглоба за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 5.

Проведений аналіз наведених в табл. 5 статистичних даних вказує на те, що показник поширеності серед дорослого населення Закарпатської області остеонекрозу (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки кульшового суглоба зріс у 2,22 рази і склав 12,9 (1 243 випадки) в розрахунку на 10 тис. дорослого населення. При цьому зростання вказаного показника зареєстровано на всіх адміністративних територіях області.

У 2022 році гранична різниця показника поширеності серед дорослого населення Закарпатської області остеонекрозу (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки кульшового суглоба склала 2,47 рази: від 11,9 в Мукачівському до 29,4 в Ужгородському районах. У м. Ужгород цей зареєстрований показник склав 19,6 у розрахунку на 10 тис. дорослого населення.

Наступним кроком дослідження стало вивчення показників поширеності серед дорослого населення Закарпатської області посттравматичного артрозу кульшового суглоба за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 6.

За результатами проведеного аналізу наведених в табл. 6 статистичних даних поширеність серед дорослого населення посттравматичного артрозу кульшового суглоба мала тенденцію до зростання і в 2022 році склала 3,7 у розрахунку на 10 тис. дорослого населення. Зростання цього показника зареєстровано на всіх адміністративних територіях області, крім Рахівського району, де він мав тенденцію до скорочення.

У 2022 році гранична різниця показника поширеності серед дорослого населення Закарпатської області посттравматичного артрозу кульшового суглоба склала 3,45 рази: від 3,1 в Тячевському до 10,7 у Берігівському районах. У м. Ужгород цей показник склав 6,7 у розрахунку на 10 тис. дорослого населення.

На наступному етапі дослідження вивчалися показники поширеності серед дорослого населення Закарпатської області коксартрозу кульшового суглоба за період 2020–2022 рр. Отримані результати наведено в табл. 7.

Таблиця 5

Поширеність серед дорослого населення Закарпатської області остеонекрозу (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки кульшового суглоба, 2020–2022 рр.

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	560	5,8	670	7	1243	12,9
м. Ужгород	105	11,5	154	16,9	178	19,6
Райони						
Берігівський	77	13,3	90	15,6	161	27,9
Мукачівський	69	4,8	87	6,1	170	11,9
Рахівський	87	12,7	91	13,3	178	25,9
Тячевський	75	5,6	84	6,3	181	13,6
Ужгородський	64	10,2	75	12	184	29,4
Хустський	75	7,7	89	9,1	191	19,7

Таблиця 6

Поширеність серед дорослого населення посттравматичного артрозу кульшового суглоба, 2020–2022 рр.

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	284	2,9	327	3,4	351	3,7
м. Ужгород	51	5,6	58	6,4	61	6,7
Райони						
Берігівський	45	7,8	51	1,8	62	10,7
Мукачівський	51	3,5	62	4,3	75	5,2
Рахівський	38	5,4	42	6,1	32	5,1
Тячевський	30	2,2	35	2,6	42	3,1
Ужгородський	36	5,7	38	6,1	41	6,4
Хустський	33	3,4	41	4,2	38	3,6

За результатами проведеного аналізу наведених в табл. 7 статистичних даних показники зареєстрованої поширеності серед дорослого населення Закарпатської області коксартрозу мали тенденцію до зростання і в 2022 році склали 281,5 (26 941 випадок)

у розрахунку на 10 тис. дорослого населення області. У 2022 році гранична різниця показника склала 4,0 раза і коливалася від 167,7 в Мукачівському до 670,9 на 10 тис. дорослого населення в Ужгородському районі.

Таблиця 7

Поширеність серед дорослого населення Закарпатської області коксартрозу, 2020–2022 рр.

Територія	2020		2021		2022	
	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення	абс.	На 10 тис. населення
По області	17917	187,2	25170	263	26941	281,5
м. Ужгород	2700	297,3	3790	417,3	4550	504,0
Райони						
Берігівський	1685	292,3	3402	590,2	3680	638,5
Мукачівський	2031	141,9	3868	270,4	2400	167,7
Рахівський	1600	379,5	3905	569,9	3900	568,9
Тячевський	2801	210,1	3405	255,3	4025	301,8
Ужгородський	3200	512,8	3200	512,8	4186	670,9
Хустський	2900	298,5	3600	370,6	4200	432,4

У м. Ужгород зареєстровано зростання показника в 1,69 раза: у 2022 році він становив 504,0 (4 550 випадків) на 10 тис. дорослого населення обласного центру.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням показників хірургічного лікування та реабілітації дорослого населення із хворобами кульшового суглоба.

Висновки

У процесі дослідження встановлено зростання захворюваності дорослого населення Закарпатської

області та поширеності серед нього таких хвороб кульшового суглоба, як коксартроз, перелом шийки стегнової кістки, посттравматичний артроз, остеонекроз (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки. Встановлено, що в розрізі адміністративних територій області вказані показники достовірно відрізняються.

Показники захворюваності та поширеності серед дорослого населення області хвороб кульшового суглоба є чинниками формування системи реконструктивної хірургіко-травматологічної допомоги населенню.

Література

- Guo CY, Liang BW, Sha M, Kang LQ. et al. Cementless arthroplasty with a distal femoral shortening for the treatment of Crowe type IV developmental hip dysplasia. Indian journal of orthopaedics. 2015; 49(4): 442-446. <https://doi.org/10.4103/0019-5413.159652>
- Świtoń A, Wodka-Natkaniec E, Niedźwiedzki Ł, Gaździk T. et al. Activity and Quality of Life after Total Hip Arthroplasty. Ortopedia, traumatologia, rehabilitacja. 2017; 19(5): 441-450. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0010.5823>
- Неведомська ЄО, Писарев ОО. Фізична реабілітація при артрозі тазостегнового суглоба. Молодий вчений. 2018; 10(62): 477-81. Доступно на: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3812/3765>

4. Gkiatas I, Boptsi A, Tserga D, Gelalis I. et al. Developmental dysplasia of the hip: a systematic literature review of the genes related with its occurrence. EFORT open reviews. 2019; 4(10): 595-601. <https://doi.org/10.1302/2058-5241.4.190006>
5. Savchenko V, Maykova T, Afanasiev S, Kashuba V. et al. Disorders of the mineral exchange and metabolism of bone tissue as a pathogenetic basis of physical rehabilitation patients with coxarthrosis. Journal of Physical Education and Sport. 2020; 20(1): 447-451. <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.s1065>
6. Епідеміологія остеоартрозу. Доступно на: <https://compendium.com.ua/uk/clinical-guidelines-uk/osteoartroz-praktichna-nastanova/glava-1-epidemiologiya-osteoartrozu/#toc2>
7. Неведомська ЄО, Писарев ОО. Фізична реабілітація при артрозі тазостегнового суглоба. Молодий вчений. 2018; 10(62): 477-81. Доступно на: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3812/3765>
8. Неведомська ЄО, Писарев ОО. Фізична реабілітація при артрозі тазостегнового суглоба. Молодий вчений. 2018; 10(62): 477-81. Доступно на: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3812/3765>
9. Василенко Є, Куковальська Д. Фізична терапія хворих із коксо-вертебральним синдромом. У: Місце і роль фізичної терапії у сучасні системі охорони здоров'я; 16 лют. 2023; Чернівці. Зоря ЯБ, редактор. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т; 2023. с. 133-5.

References

1. Guo CY, Liang BW, Sha M, Kang LQ, et al. Cementless arthroplasty with a distal femoral shortening for the treatment of Crowe type IV developmental hip dysplasia. Indian journal of orthopaedics. 2015;49(4):442-446. <https://doi.org/10.4103/0019-5413.159652>
2. Switoń A, Wodka-Natkaniec E, Niedźwiedzki Ł, Gaździk T, et al. Activity and Quality of Life after Total Hip Arthroplasty. Ortopedia, traumatologia, rehabilitacja. 2017;19(5):441-450. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0010.5823>
3. Nevedomska EO, Pysarev OO. Physical rehabilitation in hip osteoarthritis. Young Scientist. 2018;10(62):477-481. Available from: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3812/3765>
4. Gkiatas I, Boptsi A, Tserga D, Gelalis I, et al. Developmental dysplasia of the hip: a systematic literature review of the genes related to its occurrence. EFORT open reviews. 2019;4(10):595-601. <https://doi.org/10.1302/2058-5241.4.190006>
5. Savchenko V, Maykova T, Afanasiev S, Kashuba V, et al. Disorders of mineral exchange and bone tissue metabolism as a pathogenetic basis for the physical rehabilitation of patients with coxarthrosis. Journal of Physical Education and Sport. 2020;20(1):447-451. <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.s1065>
6. Epidemiology of osteoarthritis. Available from: <https://compendium.com.ua/uk/clinical-guidelines-uk/osteoartroz-praktichna-nastanova/glava-1-epidemiologiya-osteoartrozu/#toc2>
7. Tuharov DR, Krinytska IYa. Hip joint endoprosthesis: current state. Medsestrinstvo. 2016;(1):16-18.
8. Nevedomska YE, Pisarev OO. Physical rehabilitation for arthrosis of the hip joint. Young Scientist. 2018;10(62):477-81. Available from: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3812/3765>
9. Vasilenko YE, Kukovalska D. Physical therapy for patients with coxovertebral syndrome. The place and role of physical therapy in the modern healthcare system: materials of the II All-Ukrainian scientific-practical online conference. February 16, 2023: conference materials. Chernivtsi; 2023:133-135.

Мета роботи – дослідити та проаналізувати показники захворюваності та поширеності хвороб кульшового суглоба, за яких необхідна реконструктивна хірургічна допомога.

Матеріали та методи. Матеріали: дані галузевої статистичної звітності по Закарпатській області за 2020-2022 роки. Методи: медико-статистичний та структурно-логічного аналізу.

Результати та їх обговорення. У процесі дослідження встановлено зростання захворюваності дорослого населення Закарпатської області та поширеності серед нього таких хвороб кульшового суглоба, як коксартроз, перелом шийки стегнової кістки, посттравматичний артроз, остеонекроз (асептичного або аваскулярного некрозу) головки стегнової кістки. Встановлено, що в розрізі адміністративних територій області вказані показники достовірно відрізняються.

Висновки. Показники захворюваності та поширеності серед дорослого населення області хвороб кульшового суглоба є чинниками формування системи реконструктивної хірургічно-травматологічної допомоги населенню.

Ключові слова: Закарпатська область, доросле населення, кульшовий суглоб, захворювання, поширеність хвороб.

Purpose is to study and analyze the incidence and prevalence of hip diseases requiring reconstructive surgical care.

Materials and methods. Materials: data of sectoral statistical reporting in Transcarpathian region for the years 2020-2022. Methods: medico-statistical and of structural-and-logical analysis.

Results. An increase in the incidence of the adult population of the Transcarpathian region and the prevalence of the following diseases of the hip joint among them was detected in the course of the study: coxarthrosis, fracture of the femoral neck, post-traumatic arthrosis, osteonecrosis (aseptic or avascular necrosis) of the femoral head. It is found that in the context of the administrative territories of the region, these indicators differ significantly.

Conclusions. The indicators of incidence and prevalence of hip joint diseases among the adult population of the region are among the basic factors in the formation of the system of reconstructive surgical and traumatological care for the population.

Key words: Transcarpathian region, adult population, hip joint, diseases, prevalence of diseases.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про автора

Василинець Михайло Михайлович – кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургічних дисциплін факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки Ужгородського національного університету; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000.
vasilinecmikhail@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-4687-1472